

Pas op met verkleedpartijen

Preek over Genesis 27:16

Te lezen: Genesis 27:1-45
Utrecht-Noord, 24 april 1994

Verkleedpartijen kunnen alleraardigst zijn. Dat heeft kennelijk een grote aantrekkingskracht. Je kleden in de kleren van iemand anders.

Dat begint al jong. Een meisje van tien jaar staat in de slaapkamer van haar ouders voor de spiegel. Er is verder niemand thuis. Ze kan haar gang gaan. Uit de kast van haar moeder haalt ze een mooie bloes en schoenen met hoge hakken. Ze trekt ze aan en ze droomt weg voor de spiegel... Ze is ineens een aantrekkelijke volwassen vrouw...

Er zijn feestjes waar je verkleed moet verschijnen. Een paar jaar geleden was ik uitgenodigd op een sinterklaasfeest waar niet alleen sinterklaas en zwarte piet verklede figuren waren. Iedereen moest verkleed zijn. Daar kwam ik ook Gerrit tegen. Gerrit hangt graag de stoere jongen uit. Maar in het dagelijks leven kan hij dat niet altijd maken. Op dat sinterklaasfeest verscheen hij verkleed als cowboy. Compleet met hoed en sjaal en brede leren riem met poster, stapte hij binnen. Alsof hij net van het paard kwam. Hij enige wat in de scene ontbrak waren de saloondeurtjes. Gerrit verkleed als cowboy... Dat had hij altijd al willen wezen.

We lazen vanmorgen uit de Bijbel over een grote verkleedpartij. Jacob verkleedt zich als Ezau. Jacob had er belang bij om bij zijn oude blinde vader Isaak te verschijnen als zijn oudere broer Ezau. Vader Isaak was drager van een zegen van God. Op hem rusten een belofte van God. Voordat hij stierf wilde Isaak die belofte overdragen op zijn oudste zoon Ezau. Ezau was Isaaks lievelingszoon. Als Jacob via zijn moeder Rebekka te weten komt dat zijn vader op het punt staat om die belofte, die zegen van God, op Ezau te laten overgaan, besluiten Rebekka en Jacob tot een verkleedpartij. Vóór Ezau verschijnt aan het bed van de blinde Isaak, om de zegen te ontvangen, moet Jacob die zegen te pakken zien te krijgen. De tengere, gladde Jacob moet er uit zien als de stoere, ruig behaarde Ezau. Nou ja... uit zien... Dat was bij de blinde Isaak niet zo belangrijk. Hij moest voelen en ruiken als Ezau. De verkleedpartij. Jacob krijgt om zijn polsen en handen en hals het vel van een geitenbokje gespeld. Zo voelt hij ruig als Ezau. En hij trekt kleren van Ezau aan. Zo ruikt hij als Ezau. En dat allemaal om van vader Isaak de voor Ezau bestemde zegen te bemachtigen.

Jacob deed er ter wille van de zegen van God alles aan om iemand anders te zijn dan hijzelf was. Volgens alle menselijke berekeningen zou die zegen bij Ezau terecht komen. Daarom verkleedde hij zich als Ezau. Voor de zegen moet hij iemand anders zijn dan hij in werkelijkheid was.

Eén ding had Jacob bij dit alles nog niet door. Namelijk dat het met Gods zegen altijd anders gaat dan mensen denken. Gods zegen heeft iets van de omgekeerde wereld. Het gaat nét anders dat je denkt. Ach Jacob, je kunt je verkleden als iemand anders, maar het gaat met Gods zegen toch altijd anders!

De zegen van God gaat een heel onverwachte, onvoorspelbare gang door de geschiedenis. Die zegen komt terecht bij figuren die volgens onze berekeningen juist

buiten de boot zouden moeten vallen. Wie krijgt de zegen: Ezau of Jacob? Ezau is de oudste én de lievelingszoon van Isaak, die het als vader voor het zeggen heeft. Het is met die zegen een bekeken zaak! Jacob verzint de list van een verkleedpartij. Was dat nu echt nodig, Jacob, om iemand anders te zijn dan je werkelijk bent? Het gaat met Gods zegen toch altijd anders dan wij denken!

Wie wordt het: Jacob of Ezau? Het is niet de eerste keer dat zo twee broers tegenover elkaar staan. De geschiedenis van God en mensen was nog maar net goed en wel - of slecht en wel - begonnen of daar had je Kaïn en Abel. Het eerste broederpaar op aarde. Jacob en Ezau lijken sprekend op Abel en Kaïn. Kaïn en Ezau zijn beiden de oudsten. Ze hebben de eerste rechten. Zij zijn beiden typen die het in een ruige harde wereld kunnen maken. De ruige jager Ezau is een Kaïnsfiguur. Abel en Jacob zijn beiden de jongste van de stellen. De tengere, gladde Jacob heeft wel iets van de herder Abel. De zegen van God komt, tegen alle verwachting in, bij Abel terecht en niet bij Kaïn. Toen ging het al anders met Gods zegen dan mensen denken! Eeuwen later komt de zegen van God - tegen de wens van vader Isaak en de bange verwachting van moeder Rebekka in - niet bij Ezau terecht maar bij Jacob. Had je je daar nu echt voor moeten verkleden, Jacob?

Waar komt de zegen van God terecht? Bij Jacob of Ezau?

Het is ook niet de laatste keer dat zo twee figuren tegenover elkaar staan.

Eeuwen na Jacob en Ezau zijn daar David en Saul. Niet twee broers, maar twee koningen. Maar de vraag was dezelfde: wie van beiden zou als koning voor de toekomst Gods zegen krijgen? Saul of David? Saul had veel van Ezau. Hij was de oudste, de eerste. Verder had Saul een stoere, imponerende gestalte. We lezen in 1 Samuël 9 dat hij 'een hoofd boven al het volk uitstak'. Een echte koning, een leidersfiguur! David had veel van Jacob. Hij was de jongste. Niemand zag hem staan als koning. Zelfs zijn eigen vader Isai niet. Toen Samuël bij Isai langs kwam om uit zijn zonen een alternatief voor koning Saul te kiezen, had Isai David niet laten opdraven. Maar David werd de koning van de toekomst! En Saul werd als koning verworpen.

Over verkleedpartijen gesproken. David heeft zich een keer eventjes als Saul laten verkleden. Toen er strijd geleverd moest worden tegen de Filistijnse reus Goliath, bood David zich aan. En Saul zei: 'Je kunt niet gaan zoals je bent. Trek mijn harnas aan!' David kon er niet eens in lopen. Hij trok het weer uit. Hij ging Goliath tegemoet zoals hij was: in een herdershemd en met een slinger en stenen om te slingeren. Jacob verkleedde zich als Ezau. David weigerde zich als Saul te verkleden. Hij hoefde niet iemand anders te zijn.

Want Gods zegen werkt toch al anders dan wij denken. Daar tuimelt de reus Goliath tegen de grond, getroffen door een herderssteen... Als het om zegen gaat, is dat echt een manier van doen van God. Hij doet het precies andersom! In de spanningsvolle verharding tussen Jacob en Ezau licht iets op van de verhouding tussen Israël en de heidenvolkeren.

Via Jacob gaat de lijn van de uitverkiezing van Israël verder. Ezau valt uit de lijn van de uitverkiezing. Hij trouwt met Kanaänitische vrouwen. Hij komt terecht in de wereld van de heidenvolkeren waaruit God Abraham had geroepen. Ezau wordt de stamvader van de Edomieten. Nu lijkt het met de zegen van God een bekeken zaak. De zegen rust voortaan op het nageslacht van Jacob en niet op dat van Ezau. De zegen is voor Israël en niet voor de heidenvolkeren.

Maar dat is buiten God gerekend! De gang van Gods zegen door de geschiedenis zit vol onverwachte wendingen. Na de komst van Jezus Christus, en de verwerping van de Messias door Israël, is de zegen overgegaan van het uitverkoren Israël op de heidenvolkeren, van Jacob op Ezaü. Paulus schrijft daarover in Romeinen 11: 'Door de val van Israël is het heil tot de heidenen gekomen', en: 'Een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat'. Heeft God Israël als drager van zijn zegen verstoten? Paulus is daar heel duidelijk over: 'Volstrekt niet!' Je kunt Israël, na zijn verwerping van de Messias, vergelijken met Jacob na de verkleedpartij en het bedriegen van Isaak. Israël is tijdelijk weggestuurd. Zoals Jacob na de verkleedpartij en het bedrog moest vluchten en uit het gezicht verdween, zo is Israël tijdelijk uit het gezicht verdwenen geweest. Na twintig jaar in den vreemde geleefd te hebben keert Jacob weer terug in het Beloofde Land. Na tweeduizend jaar in de verstrooiing onder de heidenvolkeren te hebben geleefd is Israël in 1948 weer in het Land der Belofte verschenen. Het neemt zijn plek weer in. Israël wordt weer zichtbaar als de drager van Gods zegen.

Maar ondertussen heeft ook Ezaü Gods zegen ontvangen. Hij wordt aartsvader van de Edomieten. Gelovigen die niet van Jakob afstammen! De zegen van God gaat wonderlijke, onverwachte wegen. Dwars door verkleedpartijen, bedrog en verwerping heen vindt Gods zegen zijn weg naar alle mensen!

Jacob dacht middels een verkleedpartij Gods zegen te moeten bemachtigen. Dat is altijd een verleiding voor Israël geweest. Om zich te verkleeden, om zich voor te doen als iemand anders. Om eigen wezen te verloochenen. En dat alles met de bedoeling om zo de toekomst veilig te stellen. Er zijn er geweest die deze verleiding weerstonden. En dat alles met de bedoeling om zo de toekomst veilig te stellen. Denk aan Daniël en zijn vrienden. Israël was door koning Nebukadnezar in ballingschap weggevoerd naar Babel. Jonge mannen uit vooraanstaande Joodse families kregen een plek in het koninklijk paleis van Nebukadnezar. Zo kon de koning de toekomstige leiders van het overwonnen Israël indoctrineren en kneden tot gewillige dienaren.

Maar Daniël en zijn vrienden weigeren een verkleedpartij. Ze willen niet anders zijn dan ze in wezen zijn: Israëlieten, leden van het uitverkoren volk dat leeft bij Gods wetten. Ze weigeren voedsel te eten dat volgens Gods wet onrein is. Ze zetten daarmee hun leven op het spel. Ze weigeren hun identiteit prijs te geven. Ze weigeren een verkleedpartij. Verspeelden zij daarmee hun toekomst? Gods zegen werkt onverwacht en ongedacht, tegen alle berekeningen in. Daniël, die als Israëliet een verkleedpartij aan het Babylonische hof afwees, groeide uit tot een van de meest invloedrijke mannen in Babel!

Ook het huidige Israël leeft in de verleiding zich anders voor te doen dan het in wezen is, namelijk het uitverkoren volk dat leeft van Gods beloften. In de bedreiging door de volkeren verkleedt Jacob zich als de stoere, ruige Ezaü. Denk aan het bloedbad in Hebron, eind februari. Jacob verkleedt als rechtse extremist. Jacob verkleedt als zwaar bewapend soldaat, als slim politicus, als gewiekste zakenman. Jacob heeft dat allemaal niet nodig. Het zit met Gods zegen altijd anders dan mensen denken. Daarom hoeft Israël zich niet ander voor te doen dan het is.

Ook wij christenen moeten oppassen voor verkleedpartijen.

Als gelovigen die Jezus Christus belijden als Heiland en Heer voor ons leven, zijn we 'gezegend in Jezus Christus'. Dat wil zeggen er is voor ons geen zegen buiten Jezus Christus om. Elke zegen voor u, of die zegen nu betrekking heeft op uw werk, uw huwelijk, je studie of uw plek in de gemeente, draagt het watermerk van Jezus. Als je die zegen tegen het licht houdt, zie je er het kruis in. Paulus schrijft dat een christen 'met Christus bekleed is'. We dragen het Christus-kleed, we verspelen onze zegen als we mee gaan doen aan verkleedpartijen.

Jezus is als type de tegenpool van Ezau. Niet dat Jezus een zacht eitje was. Zeker niet! Maar hij stelde niet zijn heden en toekomst zeker met eigen machtsmiddelen. Aan het kruis gaf hij zijn leven. weg. En zó werd hij door zijn hemelse vader op Pasen gezegend met de opwekking uit de dood.

Christenen die zich verkleeden om een zegen zeker te stellen: dat zijn trieste figuren. Zo triest als Jacob die zich als Ezau verkleedde. De halve klas doet mee in een ingenieus plan om elkaar tijdens eens tentamen de antwoorden door te spelen. Verkleed je niet als Ezau. Je bent met Christus bekleed. Met fraude kom je niet aan de zegen van een voldoende voor natuurkunde.

Op uw werk woedt een ware concurrentieslag, aangewakkerd door geruchten over mogelijke ontslagen. Ieder probeert zijn eigen plekje veilig te stellen. Verkleed u in zo'n slag niet als Ezau! Als Ezau lijkt u sterker te staan. Maar dan speelt u met Gods zegen. U bent als gelovige met Christus bekleed. Jezus gebruikte nooit onrechtvaardige, onheilige middelen om eigen positie veilig te stellen. Hij leefde van de zegen van God. U draagt als christen het Christus-kleed. Doe niet mee aan verkleedpartijen. God zegent u zoals u in diepste wezen bent: een mens die het stempel van Christus draagt.

Amen.